

ET KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický týdeník

22-23/2020

12. srpna 2020

ročník 105

cena: 13 + 3 Kč

**Příští číslo vyjde
2. září 2020**

Z obsahu

- * *Bůh dílo svých rukou neopouští*
- * *Masarykovská korektura 2020*

Poselství k 10. neděli po sv. Trojici

**KDYŽ JSME BYLI PONÍŽENI,
ROZPOMNĚL SE NA NÁS
ŽALM 136,23**

„Chválu vzdějte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné. Chválu vzdějte Bohu bohů, jeho milosrdenství je věčné. Chválu vzdějte Pánu pánů, jeho milosrdenství je věčné.“
Chvály a vděčnosti není (a nebude) nikdy dost – jako by bylo základním motivem tohoto jedinečného litanického Žalmu. Shromážděním 26krát opakované vyznání odpovídá na strofy předzpěváka postupně

připomínající shromážděnému Božímu lidu mocné skutky toho, jenž je vysvobodil z otroctví, jenž jim dal zvítězit nad mocnými protivníky, jenž jim dal zemi do dědictví. On, mocný a moudrý Stvořitel, je též zárukou jejich budoucnosti. A nejen jejich, vždyť „veškerému tvorstvu dává pokrm“. A to proto, že „jeho milosrdenství je věčné“.

Stejný motiv i vyznavačský refrén najdeme i v dalších Žalmech (106 a 107), tam však již bez vypsání všech těch refrénů do textu. Stojí jen v záhlaví těch Žalmů. Lze si však docela dobře představit, že byly i tyto modlitby podobně litanicky zpívány.

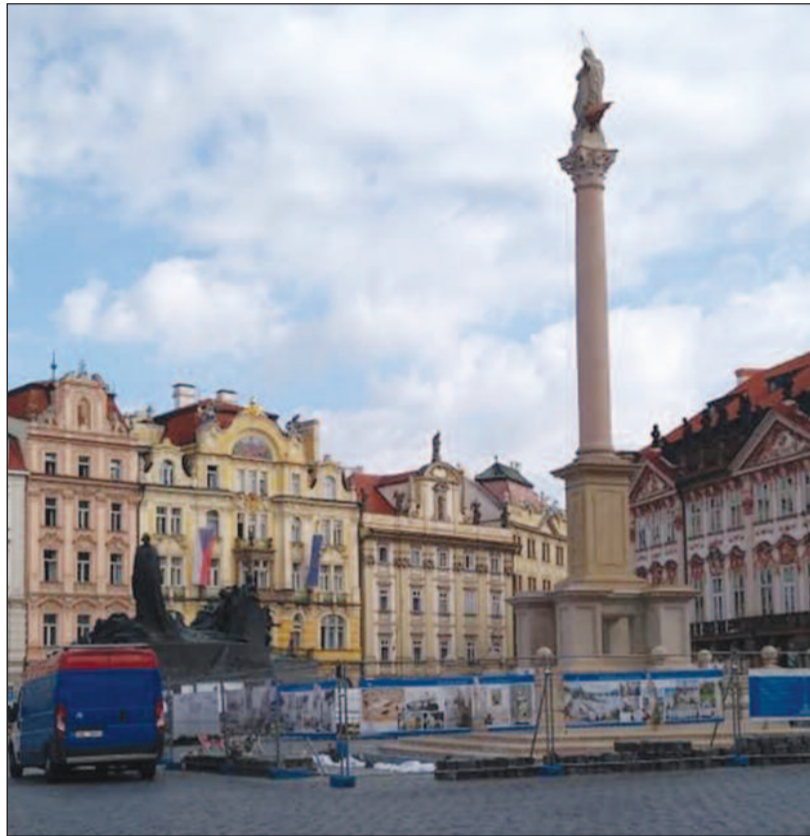
Hospodin se rozpomenul na svá slitování a milosrdenství, jak o to prosí žalmista ve 25. Žalmu, podle něž nese tradičně své jméno i druhá postní neděle – „Reminiscere“. Tak se Hospodin, Nejvyšší stává základem jejich nového života. To si má Boží lid připomínat pravidelně a vytrvale.

A neplatilo to jenom po návratu z babylonského zajetí, na něž odkazuje hned následující 137. Žalm. Již ve SZ vyprávění o posvěcení Šalomounova chrámu uvedený odkaz

na krále Davida, který dal zhotovit hudební nástroje a ustanovil lévijsce, aby na ně hráli k oslavě Hospodina (2 Pa 7,3+6), dokresluje obrázek těchto chval, které byly zřejmě pravidelnou součástí sváteční bohoslužby. Tzv. „velký Halel“ (Ž 136) patří k ranní bohoslužbě o šabat a o svátcích. Zpíval se rovněž při hodu velikonočního beránka před podáváním čtvrtého kalicha s vínem. Můžeme dokonce předpokládat, že 136. Žalm se modlil také Ježíš – každou sobotu a o velikonočních svátcích. Mohla to být i ona poslední společná modlitba s učedníky před odchodem na Olivovou horu.

Apoštolova výzva „bez přestání se modlete, za všech okolností děkujte, neboť to je vůle Boží v Kristu Ježíši pro vás...!“ (1 Te 5,16-18) tak zapojuje i všechny křesťany do tohoto života v chvále, života Božího lidu, který si připomíná, že byl zachráněn, vykopen, že žije nový život daný mu mocí Nejvyššího – aby se stal chválou jeho spásy. (Ef 1-2)

**Jaromír Strádal
kazatel Ochránovského sboru
při ČCE v Potštejně**

Baroko se na Staroměstské náměstí vrátilo

Díky koronaviru se na Staroměstské náměstí v rekordní době navrátil mariánský sloup, takže můžeme 15. srpna zažít po dlouhých letech pořádnou barokní pouť. Událost je oznámena jako „pietní vzpomínka na záchranu tisíců životů obyvatel Staré Prahy a jejich majetků před invazí 18000 žoldáků švédského generála Königsmarcka r. 1648 skrze zázračnou ikonu Panny Marie Rynecké - posvěcení Mariánského sloupu“. Od 8 h ráno tomu předchází pouť z Hradčanského náměstí Nerudovou ulicí přes Malostranské náměstí přes Karlův most až na Staroměstské náměstí.

Pozvánky však vypadají trochu jinak: *Orelská pouť na svěcení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze v sobotu 15. srpna 2020 na slavnost Nanebevzetí Panny Marie. Orlové – mariánští rytíři! Vítáme spravedlivý den, ve kterém Neposkorněná Panna, Královna Če-chů, opět shlédne na svůj lid a požehná mu! Vítězkyně nad ďáblem i jeho pyšnými lidskými přísluhovači, stůj při svých milých Čechích! Madono Rynecká a vládnoucí Immaculato, přiveď své orelské děti a všechny český lid k sobě!* Vzhledem k tomu, že mnozí římsští katolíci nazývají bitvu na Bílé hoře bezvýznamnou šarvátkou, je s podivem, že vítězství v této sotva pár dní trvající bitce považují za zázrak. V té době žilo v Praze (včetně Hradčan, Malé Strany, Nového Města i Starého Města) přibližně 40 tisíc lidí a pražské majetky už předtím vydrancovali Bavoři, Sasové i císařská armáda a Hradčany a Malou Stranu v podstaně bez odporu i Švédové. A ti se zjevně moc nesnažili, protože při dobývání Karlova mostu byli tři Švédové zraněni, zatímco na druhé straně bylo 219 obětí. Švédové totiž přitáhli na Karlův most jedno ze svých děl, které způsobilo Pražanům největší škody. Když konečně (1. listopadu) došla zpráva, že válka skončila, Švédové spořádaně odešli. Vestfálský mír byl uzavřen 24. října 1648 (tedy v době největších bojů).

Ve známém rozhlasovém pořadu Toulky českou minulostí uvedl v roce 2014 Jan Veselý: „Zatímco chudina, tato šedá zóna či mlčící většina obyvatel Prahy (samozřejmě nejen jí) byla ve své podstatě stejná před válkou jako po ní, pouze se vystřídal generace, na špičce pražské měšťanské společnosti se odehrála proměna skutečná – moci se chopila zbrusu nová politická garnitura. Zatímco podruhové, námezdní dělníci, tovaryši nebo drobní řemeslníci musili tiše a bezmocně přijmout masivní katolickou propagandu se všemi jejími procesy, kontrolovanými návštěvami kostela a ostatními projevy nadirigovaného souhlasu, aniž tím pro sebe získali víc než zachování skromné existence, otevřela se kariéristům a snaživcům mezi prominentními rodinami netušená cesta vzhůru – cesta k majetkům, úřadům, hodnostem a erbům. Stačilo chtít a projevit aktivitu. Schopnosti už byly méně důležité. Stačilo odsoudit minulost a přivítat zítřky. Stačilo odmítnout starou víru, litovat svých dřívějších pochybení a přihlásit se k víře nové. Oddanost habsburskému domu už tím byla jaksí sama sebou dostatečně vyjádřena.“ (Pozn.: A je to dnes jiné?)

(hb)

Zbav nás od Zlého

Závěrečnou prosbou modlitby Páně Otčenáš jsou slova: „Zbav nás od Zlého.“ Zlo je pramenem a původcem většiny pokušení. Zlo má větší sílu než člověk, proto se nám často zdá, že v našich životech a vůbec zde na zemi, vyhrává, jeho moc a nadvláda je úspěšnější, než je samotná moc a vláda Boží. Je tomu avšak proto, protože mu to dovolu-

jeme. Protože se zlem dostatečně nebojujeme a aktivně mu nevzdorujeme. Neděláme skoro nic proto, aby se jeho vliv zmenšil a omezil. Odmítáme tím také nabídku neměrného Božího milosrdenství, odmítáme Boží lásku, poněvadž bez Boží podpory Zlo sami nikdy nepřemůžeme. A to je velké nebezpečí, kterému můžeme propad-

nout. Stává se ještě i to, že lidé věří spíše v jakéhosi tvrdého, nelidského Boha, než Boha milosrdného. Anebo vyznávají Boha, který potírá zlo spíše silou, než odpuštěním. Přitom je nám z Nového zákona jasné, že Bůh přece zachraňuje láskou, nikoli mocí. Bůh se přece nikdy nevzdává v boji se Zlým. Je to

Dokončení na str. 2

AKTUALITA: NOVINKY Z RYCHNOVA NAD KNĚŽNOU

V předvečer Husova svátku se konal v naší náboženské obci Večer pro M. J. Husa. Programu předcházelo uvedení nové Husovy zvoničky Dobré vůle. Je na ní nápis 100 let Církve československé husitské (1920-2020), 80 let Husova sboru v Rychnově nad Kněžnou, 17 let partnerství se saskou evangelickou církví Schoenfeld – Weissig, 605 let od upálení M. J. Husa, 2020 – rok koronavirové pandemie: pomáháme potřebným, modlíme se za svět, za všechny lidi dobré vůle. Zvonička stojí před Husovým sborem (nápisem na fasádě), naproti Husově lípě. Vzhledem k tomu, že v našem městě není ani Husova ulice ani Husovo náměstí, zdá se, že by stálo za to, usilovat o přejmenování dosavadního Školního náměstí na Husovo.

První neděli po Husovu dnu strávili čtyři členové naší náboženské obce v partnerské obci ve Weissigu-Schoenfeldu. V Sasku je ještě nutno mít v kostelích roušku, sedět v rozestupech 1,5 metru a zatím se nekoná večere Páně (lidem to velmi chybí). První plánované bohoslužby v večerí Páně mají být až 20. září, spojené s konfirmací (břimováním). Je to tradiční rodinný svátek, takže se do kostela asi nevejdou lidé, v jejichž rodině konfirmand není. Při těchto bohoslužbách budou použity naše hostie (Bílkovy) a víno z lahve s nápisem 100 let Církve československé husitské. Naši delegáti naopak přivezli hostie z partnerské obce. Propojení vskutku víc než symbolické. Při projíždění východní částí Drážďan, která patří k naší partnerské obci, můžete vidět na některých předzahrádkách dřevěné bíle omalované čápy, jejichž křídla se ve větru otáčejí (ortulky). Podle nich poznáte, kde bydlí naši partneři. Čápy vyrobil rychnovský bratr předseda rady starších Václav Jareš a je jich tam už přes 40. Někteří (čápi) zalétli až do Lotyšska (další partnerská obec) a do Švýcarska.

Alena Naimanová

VE ŠVÉDSKÉ CÍRKVI ŽENY V ROLI KNĚŽÍ POPRVÉ PŘEČÍSLILY MUŽE
Ve švédské luteránské církvi ženy v roli kněží poprvé přečísly muže. Mezi duchovními je podle posledních údajů 1533 žen a 1527 mužů. Informovala o tom dnes agentura AP. Ženy mohou ve švédské protestantské církvi získat kněžské svěcení teprve od roku 1960, od té doby už pronikly i do vyšší církevní hierarchie. Od roku 2013 má církev i svou první arcibiskupku. Švédsko je dlouhodobě zemí, která v Evropě dospěla nejdále v zajišťování rovných příležitostí mužů a žen ve společnosti. V každoročně zveřejňovaném indexu Evropského institutu pro genderovou rovnost (EIGE) se drží na prvním místě od roku 2005. Loni získala v tomto hodnocení 83,6 bodů ze sta, zatímco například Česko mělo podprůměrných 55,7 bodu. Ačkoli žen ve švédské církvi stále přibývá, podle biskupky Evy Brunneové by se nemělo kněžství stát výhradně ženským povoláním. "Během deseti let na postu biskupky se mě často ptali: kde jsou všichni muži? a já na to můžu odpovědět jediné: nevím," řekla Brunneová agentuře AP. "Je to stejné, když se podíváte na švédské univerzity, také tam je více žen než mužů, což znamená více právníček, více lékařek a tak dále," dodala. Švédská luteránská církev má asi 5,8 milionu členů a hlásí se k ní tedy téměř 60 procent obyvatel země. Podobně vyrovnané poměry mezi ženami a muži v roli kněží mají církve i v dalších skandinávských zemích, například v Norsku či Dánsku.

podle ČTK

SLOVINŠTÍ VĚŘÍCÍ NA SEBE MUSEJÍ NECHÁVAT V KOSTELE KONTAKT
Slovínští věřící, kteří se zúčastní nedělních nebo svátečních bohoslužeb, na sebe budou muset kvůli nebezpečí šíření nového typu koronaviru nechávat v kostelech kontakt. Nařízení slovinské biskupské konference vstoupilo v platnost 20. července, netýká se ale mší ve všední dny, kdy do kostelů chodí jen málo lidí, které kněží dobře znají a jsou schopni je kontaktovat sami. Podle opatření, které má umožnit hygienikům vysledovat lidi v případě, že se mezi účastníky mše objeví nákaza, mají na sebe lidé nechávat v kostele lísteček s telefonním číslem, beze jména či adresy. Pokud se do 30 dnů mezi věřícími na dané mši objeví někdo s koronavirem, obálka s lístky se otevře a lidi následně obtelefonují. Když se ovšem covid-19 u nikoho neobjeví, bude neotevřená obálka po 30 dnech zničena. Slovinští římskokatoličtí biskupové stanovili i další pravidla. Například pokud se ve farnosti objeví více případů koronaviru, budou muset kněží při mších nosit roušky, při mších pod otevřeným nebem je možná účast nejvýše 500 lidí, kteří musejí mezi sebou zachovávat odstup nejméně 1,5 metru a musejí na sebe také nechat telefonní kontakt. Ve Slovinsku se od začátku července počet potvrzených případů nákazy pohybuje nejčastěji mezi deseti a dvaceti. V zemi je aktuálně přes dvěstě nemocných, od začátku epidemie bylo zaznamenáno přibližně 2000 případů.

www.christnet.eu

EKUMENICKÝ DEN SMUTKU A MODLITBY ZA HAGIA SOFIA
Američtí katolíci a pravoslavní společně vyhlásili na čtvrtek 23. července smutek nad opětovnou přeměnou baziliky Hagia Sofia na mešitu. Z rozhodnutí tureckého prezidenta bude mateřský chrám východních křesťanů sloužit islámským modlitbám. Biskupové Spojených států amerických se připojili k iniciativě řecké pravoslavné církve, jejíž americká diecéze vyzvala k modlitbám, "aby se Hagia Sofia znovu stala místem modlitby a meditace pro všechny národy". Podle pravoslavných představitelů rozhodnutí turecké vlády pošlapává veškeré standardy harmonie mezi náboženstvími a vzájemné úcty. Vybídli proto všechny křesťanské církve k protestu v podobě vyzvánění na zvonících kostelů a spuštění praporů na půl žerdi na znamení smutku. Pobouření vyvolalo také gesto prezidenta Erdogana, který na první muslimskou bohoslužbu pozval papeže Františka. Existenci oficiálního pozvání potvrdil mluvčí tureckého prezidenta Ibrahim Kalin pro zpravodajství CNN. V řeči symbolů nelze přejít bez povšimnutí ani volbu data. 24. července roku 1923 došlo ve švýcarském Lausanne k podpisu smlouvy, která po pádu osmanské říše stanovovala hranice současného tureckého státu a zakotvovala ochranu křesťanských menšin. "Volba tohoto data k inauguraci mešity v Hagia Sofia je znamením, že prezident Erdogan považuje Lausannskou smlouvu za cosi, co má být odstraněno," řekla Elizabeth Prodromou z Tuftske univerzity ve státu Massachusetts. Podle jejího názoru jde také o signál pro spojení z NATO, že není zainteresován v pokračování negociací, které mají zajistit stabilitu v regionu. Předsesta episkopátu Spojených států, arcibiskup José Gomez uvedl, že Hagia Sofia byla znamením dobré vůle a pokojného soužití křesťanů a muslimů a výrazem stesku lidstva po jednotě a lásce. Podle Edwarda Clancyho bude mít ztráta tohoto symbolu vzájemného míru a úcty nepředvídatelné, ale vážné důsledky. Proti rozhodnutí turecké vlády vystoupilo také mnoho muslimů, kteří se bojí, že přeměna křesťanského symbolu na mešitu "urazí nemuslimy, probudí islamofobii a nenávist k islámu". Hagia Sofia byla postavena v roce 537 za vlády byzantského císaře Justiniána I. jako hlavní chrám konstantinopolského patriarchy. Po dobytí města osmanskými Turky v roce 1453 byla přeměněna na mešitu. Přistavěny byly minarety a křesťanské mozaiky byly zakryty. V roce 1934 sekulární turecká vláda rozhodla o přeměně mešity na muzeum. Díky tomu byly odkryty některé mozaiky, včetně vyobrazení Krista, Matky Boží a Jana Křtitele. V roce 1985 byla Hagia Sofia zapsána na seznam světového dědictví UNESCO.

podle www.krestandnes.cz

Zbav nás od Zlého

Dokončení ze str. 1
proto, že mu leží na srdci každý člověk, jeho dobro a zvláště každý, který dosud nepoznal krásu Jeho lásky. Daroval nám Ježíše za střed svého života, aby nám pomáhal překonávat hříchy. Bůh nepřestává myslet na toho, který možná kvůli něčemu zlému, co se mu v životě stalo, nevěří v lásku. Bůh se nikdy nesmíruje s naší situací, ani když my rezignujeme. Ustavičně nás hledá jako ztracenou ovečku. V jeho očích je úplně každý drahocenný a jedinečný. V Božím srdci tě nikdo nemůže nahradit. Máš tam své místo a nikdo tě nemůže nahradit, s každým je počítáno. Podle podobství o návratu marnotratného syna, můžeme vidět příklad otce, který v tomto podobství představuje Boha, že Bůh vždycky člověka očekává, neochabuje, neztrácí trpělivost. Každý je pro Něj tím opětovně objatým synem, znovu nalezenou mincí, ovečkou vkládanou na ramena. Každý den Bůh čeká, že si všimneme jeho lásky. Proto bychom neměli mít strach, natož strachu zoufale podléhat. Bůh mě miluje, má mě rád takového, jaký jsem, a ví, že pouze Jeho láska může můj život změnit. My se často mýlíme v tom, že se považujeme za spravedlivé a máme za to, že špatní jsou ti druzí. Nepovažujme se za dobré, protože sami, bez pomoci Boha, který jediný je absolutní dobro, nedovedeme přemoci zlo. Jak ale porazit zlo? Přijetím odpuštění od Boha a přijetím odpuštění od bratří. Vyznávejme pravidelně svá provinění před Bohem, před bratřími a sestrami, před pastorem, poslouží nám k tomu důvěrné rozhovory. A když se upřímně pokoríme, potom se nám dostane Otcovy lásky, která přemáhá hříchy i ten náš.

Bůh pak na náš hřích zapomíná. Když odpouští Bůh, zapomíná naše hříchy. Bůh je k nám tolik dobrý. Ne jako my, kteří si – poté co prohlásíme: to nevádí – při první příležitosti vzpomene na utrpené příkoří i s úroky. Ne, Bůh ruší zlo, obnovuje naše nitro, a tak umožňuje, aby se v nás opět zrodila radost, ne smutek, ne temnota, ne pochybnost, nýbrž radost a naděje. Jakmile se v našem srdci rozjasní jeho milost, poznáme, že jsme byli omilostněni. Každé zlo se nás chce zmocnit, uchvátit nás a zardousit. Apoštol Petr říká, že ten Zlý, neboli ďábel, kolem nás obchází jako rozzuřený lev, aby nás pohltil. Stále totiž vidíme skutky temnoty, lidský zármutek a bolest, stále vidíme nebo zažíváme otroctví v různých podobách, denně se někde děje zneužívání druhých, pořád neuhasíná a je slyšet pláč nevinných dětí. Ježíš nás učí bránit se vůči nástrahám a útokům od Zlého. Máme v takových chvílích jeho slovy vzývat Boha Otce a nebát se prosit Boha tváří v tvář. Modlitba nemá zavírat oči před životem. Modlitba tu není jen pro vyvolené, jen pro svaté. Právě modlitba Páně tu pro nás je jako nejsilnější nástroj v boji se Zlým. Kdokoli se upřímně ze srdce modlí, není slepý a vidí jasně toliké zlo, kterému je třeba čelit. Vidí, jak se zlo pokouší překážet a klást překážky na odpor Božímu tajemství v tomto světě. Není nikdo, kdo by mohl říct, že je zcela oproštěn od zla. Víme dobře, co je zlo. Víme, co je pokusění. Nezapomínejme na to, když se kupříkladu budeme mít chuť stavět nad druhého, když se mu budeme chystat něco vyčítat, anebo ho srovnávat do latě. I to může být ponoukání od pokušitele. Umět setřít dru-

hého i pro malichernosti, to nám jde lehce. Zbav nás od Zlého, je prosbou, kterou bychom měli k Bohu volat několikrát za den. To je ta správná prosba, která se staví proti mnoho- vrstevnému Zlu. Je to prosba, která rezonuje v našich srdcích a stává se protestem na adresu Boha, který se se Zlem nikdy nesmíří. Proto tu jsou právě tato Ježíšova slova, která vyslovujeme, když se modlíme: „Zbav nás od zlého“. On ví, o čem tato jeho slova jsou. On ví, co je pokušení, on ví, co je umírání, on ví, co je smrt ukřižováním. Poznal na sobě, co je pokušení, osamocení, ponížení a opovržení. On dobře ví, co je nenávist, krutost, jak bolí nadávky. Jak bodavé je, když někdo někomu řekne, že je kretén nebo buzerant. Tohle jsou opravdové hrátky s čertem. Taneční part s ďáblem, který ale končí v pekle. Člověk tu přece není pro takový druh zábavy, pro takový typ hazardu. Člověk je bytost, jež je určena k životu, touží po lásce a dobru. Modlitba Páně se podobá symfonii, která si žádá dokončení v každém z nás. My dobře víme, jak zlo dokáže zotročovat, ale zároveň věříme a doufáme, že tu je sám Bůh, zjevený ve svém Synu, který nikdy nepodlehł Dáblovým svodům, a který zůstává na naší straně a to vždycky, když o to budeme prosit. Slova modlitby Páně nám zpřítomňují samotného Božího Syna, který s námi zcela soucítí a je připraven osvobodit nás od Zla. Proto musíme stále prosit: „Osvoboď nás od Zlého“, abychom Zlu nepodlehli. Naše radost a naděje spočívají v moci Vzkříšeného, který je mezi námi. On nás provází, osvobozuje nás od Zlého a umožňuje nám tak jít dál.

Dušan Spiridion Ehmig

O chlebu, nádražích a návratech

Víte, jak se u nás doma pozná konec léta? Na našem kuchyňském stole se ve starém džbánu objeví nová kytice klasů. Víte, jak se u nás doma pozná srpen? Vůbec si ten konec léta nehodláme připustit. Kytice klasů se stala milou součástí naší domácnosti. Pro ty, kdo vidí, je viditelnou připomínkou, že se dosud v mém dosahu vyskytuje opravdické pole. Nějak to pomáhá mé zařazenosti do běhu času a vesmíru, když vím, že chleba se peče z mouky a ta se mele ze zrní, co roste na poli. I když už se jistě výrobci rychlých a umělých jídel úspěšně pokoušejí vyrobit náhražky všelijakých potravin, zatím se nikomu nepodařilo vyrobit syntetický opravdický chléb. Ta kytice mi připomíná i to, že chléb je skutečný, živý a doufejme, že i věčný produkt moudřejší části lidstva. Mám z toho snopečku radost a občas si vymnu pár zrníček, strčím je do pusy a myslím na to, jak mi bylo hezky, když jsem ty klasiky sbírala pod modrým nebem a zlatým sluncem. K létu patří i nádraží. Jsou jich na světě tisíce. Každé nádraží má svou duši. Ta také mají různé povahy. Jsou velká, mamutí nádraží, která vám dávají jasně pocítit, že bez trochy té pokory a strachu před jejich majestátem pro-

stě nemůžete obstát. Jakoby říkala: Jen se hemžete, lidští červíčkové. Beze mne byste se v tomhle světě ušlapali, protože byste museli zůstat pořád na jednom místě. Pak jsou taková ta hlavní a středová nádraží, odkud můžete kamkoliv odjet a odkudkoliv přijet a víte, že nezabloudíte. Třeba i díky tomu, že na vás počká nádražní služba pro zrakově postižené nebo že si svou vysílačkou vypípáte informační servis, východ a třeba i záchod. Sice už nevypípáte obcerstvení ani úschovnu zavazadel, ale přesto se taková nádraží snaží být „blind friendly“. To je příznivé a někde i příznivější. Z toho má moje nespolehlivé oko velkou radost. Nádraží je zázemí. O tom hodně vědí lidé, kteří vůbec žádné zázemí nemají. Ale kam s nimi? A kam se mnou, když se ocitnu v neznámém městě, nikam netrefím a ten, kdo mě pozval, kdesi otálí? Je tady přece nádraží! Ochrana před sluncem i zimou, deštěm, hladem, žízní a ještě si tu můžete dát do pořádku svůj zjev i oděv, pokud jsou tu toalety čisté, třeba jako v nebi, jak to má rád Daniel Landa a já. V rámci nové Evropy mají nádraží dostat úplně nové poslání. Projekt se jmenuje Živé nádraží. Bu-

Dokončení na str. 3

EVANGELICKÁ BANKA

Evangelíci by se měli zabývat založením evangelické banky nebo kampeličky na vytvoření financí pro svou činnost. Nynější banky mají zahraniční vlastníci, poplatky jsou dost vysoké a zisky si zahraniční banky převádějí do svých zemí. ČNB dává bankám cca 2 % za uložené finance, ale klientům dávají malé úroky za peněžní prostředky.

Kontakt: schneider.ja@tiscali.cz

Prorocké vzhlížení k Hospodinu 6

„Slova Ámose, který byl z tekojských drobopravců. Měl vidění o Izraeli za dnů judského krále Uzijáše a za dnů izraelského krále Jarobeáma, syna Jóášova, dva roky před zemětřesením!“

Ámos 1,1

Pokračování z minulého čísla

Všechna tvoje uspořádanost navenek, i všelijaká nádhera a blahobyť, nemůže překrýt rozpor slov s tvým činěním. Potom se jedná o nevěrnost vůči Bohu. A Bůh nehledí na vnější formálnost, ale prosvěcuje srdce i myšlení až do těch nejhlubších závitů. Takže se nemůžeš divit, že tvou nevěrnost někdy může i potrestat. Nečiní to proto, že by tě chtěl zahubit. Jen chce, aby ses vzpamatoval. Bůh chce mít na zemi ve svém lidu věrné a poctivé Boží děti! Takové, které by mu uprostřed prostředí, ve kterém žijí, zářily na svědeckví! Proto nás prorok Ámos volá k opravdovosti víry a varuje před falešností nebo zbožností jen tak navenek či naoko. Protože jestli není naše víra záležitostí našeho srdce a tím i našeho života, pak je u nás něco v nepořádku. Opravdovost víry i opravdovost cesty života s Bohem má totiž stále na zřeteli vůli svrchovaného Boha a Pána a Krále života. Proto se po této Boží vůli stále musíme ptát, aby u nás nepřevládlo modlářské záslužnictví, i kdyby bylo církevnicky zabalené, ale aby při nás převládala tichost před Bohem, pokání, hloubka víry a opravdovost před Boží tváří.

Ámos volá mne i tebe: Obrát' se! Čiň pokání! Ukazuj na Boží lásku, která tě nese! Vyzdvihuj Boží vládu a Boží panování ve svém srdci, a to svou poslušností na každém kroku života! Hledej Hospodina celým svým srdcem! To ovšem neznamená žádnou formální účast ve shromáždění. Nejde ani o určitý náboženský stereotyp či něco, který jsme kdysi přijali, jako určitý rituál, zvyk nebo tradici. Ale jde o touhu srdce po slyšení Božího slova. Jde o touhu po Božím potěšení i napomenutí. Jde o touhu být v obecenství lidí stejné víry, i když zároveň stejné porušenosti, a přesto v naději Božího milostivého sklonění, Božího

odpuštění a Božího občerstvení. Jde o to stát před Boží tváří jeden vedle druhého, a při tom zápasit o Boží království, být vždycky připravený ku pomoci všude, kde toho je zapotřebí, být připravený odložit svou hrdost, svou pýchu i sobectví, otvírat svoje srdce a nechávat se Božím slovem ztvárňovat do podoby věrných a poslušných Božích svědků. Takových, kteří se rádi svým Bohem nechávají vést, pro které je samozřejmostí ochota vyjít ze sebe vstříc druhým, a tím jít i naproti Bohu! Jde o to vést celoživotní zápas o vzácné chvíle nových a nových setkání s Bohem, doma, ve svých shromážděních, ale i při všech nových příležitostech a nových setkáních s druhými lidmi, a tam osvědčovat svou víru a nabírat z Božího slova od Pána novou sílu, nové občerstvení a novou moc, abychom v síle Božího ducha mohli každý den plnit úkoly, které nám dává. Jen v jeho síle a v moci Ducha svatého můžeme vítězně projít všemi zápasy o korunu života. Dotazujme se proto svého Boha a Krále života na všechno. Pak budeme v jeho lásce a ochraně žít! Ptejme se ho na směr cesty, na jeho vůli. Protože jen taková cesta vede k získání zaslíbené koruny života. Varujme se bezstarostnosti, duchovní pýchy, náboženské sebejistoty, která vyhlíží k falešné naději. Prosme Pána, aby řídil každý náš krok. Protože jen z jeho neskonale milosti a lásky můžeme prožívat každý den!

„Zemřou mečem všichni hříšníci mého lidu, kteří říkají: Nás nic nepostihne, nás nepotká nic zlého! V onen den postavím padající Davidův stánek a jeho trhlíny zazdím, opravím, co na něm pobořeno a zbuduji jej jako za dnů dávňých!“

„Úděl Izraele, svého lidu, změním. Oni znovu vybudují zpusťosená města a osídlí je, vysadí vinice a budou z nich jíst ovoce. Zasadím je do jejich půdy a již nikdy nebudou vykořeněni ze své země, kterou jsem jim dal, praví Hospodin, tvůj Bůh!“ (Ámos 9, 10-11 + 14-15)

Pokud chceme porozumět těmto slovům, musíme si nejprve dát ten text do širší souvislosti. Sedmá

kapitola Ámosova proroctví před námi otvírá tři vidění:

1. Hospodin nejprve zničí úrodu kobyčkami! Po královském posečení, kdy první sklizeň patří výhradně králi, dopustí Hospodin kobyčky, které zcela zničí úrodu. Tak nastane v zemi hlad.

2. Hospodin potom zničí zdroje pitné vody! Spálí velikou propast, zničí v hlubinách země zdroj vody, odkud vycházejí studánky, potoky a řeky. Tak nastane na zemi žízeň.

3. Hospodin zničí modlářství v Izraeli stejně jako olovnice ničí zeď stavby, zničí všechny svatyně a s nimi i celý modlářský královský dvůr!

U těch prvních dvou vidění prosí Ámos Hospodina, aby pohromy od Izraele odvrátil. Přimlouvá se a vede o Boží lid modlitební zápas. Výsledkem je to, že Hospodin skutečně jeho prosby vyslýchá. Jenže u toho třetího vidění je Ámos trochu zdrženlivý. Ví o porušenosti v izraelských svatyních. Ví i o tom, co se děje na královském dvoře. A proto se u Hospodina za odvrácení tohoto trestu nepřimlouvá. Ví, že všechna modlářství svádějí izraelský lid z cesty, na kterou ho Bůh zavola!

Ale po těchto viděních dochází ke zvláštní události. Ámosovo vidění popudilo bét-elského velekněze Amasjáše. Byl si sice vědom vážnosti Ámosových slov, ale striktně je odmítal. Sám se dobře zabydlel a ztotožnil s pořádky Severoizraelské říše. Proto bez problémů žehná trůnu, jehož se stal vlastně služebníkem. Jenže do klidu, ve kterém dosud žil, teď přichází kdosi, kdo jeho zabydlenost chce narušit! Proto se uraženě ptá, kdo že je to vlastně ten Ámos, který se proti němu i proti izraelským duchovním představitelům, dokonce i proti králi spiknul? Velekněz Amasjáš je zaslepený obavami o svoje dobré zajištění! Nevidí, že Ámos svými slovy volá k nápravě a proto pranýřuje shnilé izraelské královské řády, které Boží lid odvádí od Hospodina. V Ámosových slovech neslyší Boží slovo!

pokračování příště

Pavel Rybín

Člověk míní, Pán Bůh mění

Tento výrazný nadpis článku v Katolickém týdeníku mne nadzvedl. Ono přísloví jsem od dětství slychal z úst pokorných věřících čistého srdce a nikdo si s tím hlavu nelámал. Ale dnes vám řekne třináctiletá Marta, proč Bůh mění někdy něco, ale nezměnil např. hlas Hitlera ve chrapot? Kolika hrůzám by se zabránilo! - "Když Bůh dá, tak přijedu!" A co když Bůh nedá? - "Bůh nám dal 4 děti!" Nedal, ty nevznikly mysticky, ale velice, velice prozaicky. - "Bůh nám vzal maminku..." Nevzal; dostala nemoc, na niž ještě nenašli lék, protože se většina peněz dává na zbraně... - "Dej Bůh štěstí!" On je nabízí, ale od něho nikdo JEHO štěstí nechce. - "Bůh k sobě povolal našeho dědečka." Nepovolal, on byl už starý a nemocný. - "Zde očekává vzkříšení pan farář Tyrner'". Zde on nic neočekává; na věky tu bude jen pár kostiček. On už se dočkal! - Synek vzal tátovi auto a zabil se. Na parte mu napsali: "Pán zavola a já jsem šel." Na to nemám slov! - Farář Žemlička, šťvaný StB, usnul a vjel pod vlak: "Pánu se zalíbilo povolat k sobě našeho..."

Díky těmto pobožným frázím starého světa se děti stávají nevěrci...

Jan Rybář

Naše recenze

PAVEL HOŠEK: SLOUŽÍM TAJNÉMU OHNI

Milý čtenáři, mám tu čest představit ti knihu Pavla Hoška o J. R. R. Tolkienovi a duchovních zdrojích jeho tvorby. Říká se, že když pozorně zkoumáte nějaké dílo, dozvíte se také něco o autorovi. Přesně k takové výpravě nás zve i tato kniha. Z jejích stránek se jako rosa snáší autora-va péče o nestrannou a přeci okouzlenou vernisáž Tolkienova vnímání světa.

Příběh začíná Tolkienovým životopisem, a v jistém smyslu tak pokračuje až do konce. Tolkien totiž ve Středozemi bydlel. On sám je Středozem, nebo by se dalo říci, že pro nás Středozemi objevil. Jeho osobní zážitky jsou vpleteny do pestré tkaniny příběhů, které sepsal. Při tom všem se však cítil být jakýmsi zapisovatelem událostí, které on sám teprve objevuje podobně jako jejich čtenář. Na pozadí jeho tvorby je patrná snaha *„přijít na to, co se v příběhu doopravdy stalo.“* Rozhodně ho nemůžeme podezřívat z toho, že by jakkoli usiloval o titul nejprodávanější knihy. Tolkienovo vnímání světa je odkrytí závoje všednosti a spěchavé prchlivosti, která nám brání zakoušet skutečnost v její udivující kráse. Je to úžas a znovuoobjevení něčeho, co všichni ostatní přeci jen také vidí. Duchovní obsah je zde vstřebán do příběhu a jeho symboliky. V této knize na vás čeká strhující zápas o vyjádření pravdy. Zápas hluboce věřícího katolíka, profesora filologie, který byl fascinován hrdiny pohanských legend. Člověka, se kterým se život příliš nemazlil ale přesto nevzdal své pátrání po kráse a žasnutí. Zápas geniálního jazykovědce, který si pohrával se slovy, vytvořil jazyk a poté přemýšlel, jak se v takovém jazyce asi přemýšlí, a čím si asi prošel národ, který takovým jazykem hovoří.

„Tolkien věřil, že za příznivých okolností se čtenáři může přihodit, že setkání s krásou uvnitř Čarovné říše probudí v jeho srdci touhu po Ráji... Touha po kráse mění duši. Duše, která touží po kráse se stává krásnou...“

Filip Boháč

Vědci v arcibiskupských lesích mapují koncentraci kovů v houbách

Na jedlé houby se zaměřili vědci v olomouckých arcibiskupských lesích v Jeseníkách. Ve vytipovaných lokalitách mají v plánu udělat odběry z 500 hub a vzorků půdy. Cílem dvouleté studie je zjistit vliv lesních porostů na přítomnost kovů v půdě a jedlých houbách. Výsledkem projektu bude doporučení pro vlastníky lesa k pěstební činnosti a také doporučení pro houbaře. Na rozsáhlé studii mapující výskyt těžkých kovů v houbách pracují odborníci z Mendelovy univerzity, Vysokého učení technického v Brně a Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti. Zaměřují se na přesně vytipované lokality v poleší Vápenná a Domašov. *“Ve vybraných lokalitách odebíráme vždy v několika bodech zhruba půl litru vzorku hrabanky a svrchní minerální půdy, kde jsou předpoklady nejvyšších koncentrací potenciálně nebezpečných látek získaných z imisí. Tyto vzorky pak putují k analýzám do laboratoře,”* uvedl Martin Valtera z Mendelovy univerzity. Vědci zároveň zkoumají přítomnost potenciálně rizikových prvků v jedlých houbách, kvůli nimž se mohou tyto proky dostávat do potravinového řetězce lesní zvěře i k houbařům. *“Po převozu do laboratoře houby nejprve důkladně očistíme, vysušíme a poté nameleme. Následně probíhá mikrovlnný rozklad vzorků v lučavce královské. Takto připravené vzorky jsou analyzovány pomocí atomového absorpčního spektrometru, který změří jejich přesné prvkové složení,”* uvedl Valtera. Vědci se zaměřují především na měď, kadmium, zinek a olovo. *“Některé těžké kovy jsou také karcinogenní. Pokud bychom našli v houbách extrémní hodnoty, měli bychom proto houbaře upozornit, že není vhodné, aby houby v rizikových oblastech sbírali a konzumovali je pravidelně,”* doplnil Václav Pecina z Vysokého učení technického v Brně. Podle dosavadních výsledků může být problematické zejména kadmium, které ve sledovaných houbách pravidelně překračuje uznávané hygienické limity. Těžké kovy se do půdy podle vědců dostávají jako plynné či prachové znečištění nebo v kapalné podobě se srážkami. V horských lesích navíc zvyšují zátěž prostředí prachem a chemikáliemi nasycené mlhy, které jsou zde velmi významným zdrojem srážek. Svou roli hrají smrky, které mají vysokou schopnost zachytávat látky z ovzduší. Cílem studie je mimo jiné upozornit, že i v nedotčených oblastech může docházet ke kontaminaci kvůli atmosférickému znečištění, které může putovat na značné vzdálenosti. Podle odborníků jde především o proudění průmyslového znečištění z Ostravska a z průmyslových oblastí Polska, ale i z Pardubicka nebo Královéhradecka.

www.christnet.eu

O chlebu, nádražích a návratech

Dokončení ze str. 2

de tam spousta kulturní kultury pro každého, asi též pasáže s oblečením, kosmetickými a vlasovými studií (pozor dámy, už dávno se neříká Kadeřnictví a Kosmetika), asi také útluky pro děti a psy, fitnessy i jiné finesy. Možná tam i budou jezdit vlaky, kterými pojedete až do nějakého Disneylandu třetího tisíciletí. To prosím, nevím. Ale spolehlivě tuším McDonalds a podobná pohostinská zařízení. Jen nevím, jestli si tam budete moci koupit obyčejný chleba nebo jízdenku do stanice Snová nad Bezčasím.

Nevím, jestli na takových živých nádražích si někdo všimne, že jste živý tvor a možná byste potřeboval nějaké lidské slovo a upřímnou nabídku pomoci. Ale taky je dost možné, že tam budou perfektní roboti, kteří vás provedou, dovedou a neukradnou kufr, který vám ponesou.

Znám nádraží, která jsou nesmírně krásná, nostalgicky opuštěná, tichá a smutná. Daly by se v nich pořádat koncerty, divadla, přednášky i tancovačky. To by teprve obživla. A jak ráda.

Znám nádherné drážní domky, ve kterých žijí lidé, co si tak zvykli na vlaky jedoucí tam i sem, že je chtějí mít co nejbliž u sebe. Na hrdá a rychlá Pen-dolina, ale takové ty obyčejné vlaky, které mají dost

času se rozhlížet po krajině a zastavovat i na těch nejobyčejnějších zastávkách.

Kousek takového vlaku zastavil definitivně v nejménované malé železniční stanici a už tam zůstal. Buď se mu tam zalíbilo anebo se cítil starý a unavený. V tom kousku vlaku, přesně v jednom vagónu, milovníci železničtí dopravy vymysleli miniaturní hotýlek. Jen pár malých pokojíků, společná jídelna a kuchyň. A když se zeptáte, jestli v tomhle ztraceném, železničním ráji může normální smrtník přespát, paní železniční hoteliérová se zasměje a řekne vám: „Kdepak. To musíte do Hiltonu. Tady je to jen pro chudé nádražáky!“

A tak trochu zklamaně čekáte na ty své vagóny, které vás za chvíli odvezou zpátky domů, a přemýšlíte si o věcech, které nikdy nejsou součástí denního zpravodajství, ač by být měly. Třeba o rovnoběžkách, které se setkají v nekonečnu za všech okolností. A že je načase sníst poslední chléb, který vám milující ruce zabalily na cestu a začít se těšit domů. A také se tiše a nepateticky radovat z toho, že máte místo, kde si můžete pověsit svůj klobouk.

Jiří Voskovec toto místo pojmenoval domov.

Tak každému z vás přeji, aby vám bylo dobře tam, kde se můžete kdykoliv a odkudkoliv vrátit.

Delicie Nerková

Průkopnice ošetřovatelství FLORENCE NIGHTINGALOVÁ (12. 5. 1820 FLORENCIE – 13. 8. 1910 LONDÝN)

Florence Nightingalová pocházela z anglické šlechtické rodiny. Povšechné vzdělání získala od otce a domácích učitelů, sociální citění v ní probouzel dědeček William Smith (abolicionista) a byla získána pro péči o nemocné. „Bůh promluvil a vyzval mě k službě.“ Rodiče jí v této cestě bránili, ale během času jí dali souhlas. V nemocnicích v Londýně a Edinburghu se seznámila také s Elizabeth Fryovou, (která pečovala o vězně a o nemocné) a seznámila ji se svými sociálními programy.

V r. 1844 už byla vůdčí osobností usilující o zlepšení lékařské péče. Podnikla několik zahraničních cest a v r. 1849 pobývala v Kaiserswerthu u Th. Fliednera v nemocnici tamní diakonie a pak ještě poznala práci Milosrdných sester v Paříži. V letech 1853-54 založila ústav pro nemocné šlechtičny v Londýně.

V Krymské válce (1854-56) bylo mnoho raněných britských vojáků, a tak byla ještě s dalšími dobrovolnými sestrami (různého vyznání) vyslána do Turecka, aby o ně v Üsküdaru (dnes předměstí Istanbulu) pečovala. Zjistila velmi špatné hygienické podmínky, naprosto nevhodný přístup k pacientům a mnoho infekčních chorob, z čehož plynula velká úmrtnost. Přičinila se o radikální nápravu (navštívila i královnu Viktorii) a pečlivým dozorem i v nočních hodinách si vysloužila přívzvisko „dáma s lucernou“. Založila ještě dva další ústavy. Úmrtnost se výrazně zmenšila. Infekční choroby ovšem neminuly ani ji. Po návratu do Anglie založila v r. 1860 (jednoletou) zdravotnickou školu a v r. 1869 spolu s Elizabeth Blackwellovou vysokou lékařskou školu pro dívky. Pomáhala také L. Richardové za Americké občanské války. Přičinila se o vydání prvního zdravotního zákona pro Indii. Inspirovala mj. Henriho Dunanta, zakladatele Červeného kříže. Založila úřední zdravotní statistiku. Na její počest je 12. květen Mezinárodním dnem zdravotních sester.

Spisy:

*Zpráva o ošetřování, 1858 (česky *Knihla o ošetřování nemocných, 1874), Pokyny nemocnicím, 1859; Výzkum zdravotního stavu armády v Indii 1863; Život, anebo smrt v Indii 1873; statistika epidemiologie a veřejného zdraví, korespondence.**

Vyznamenání: Královský červený kříž a Řád za zásluhy o Britské impérium. „*Když jsem psala zdvořilé žádosti, dostávala jsem zdvořilé odpovědi, ale tím to končilo. Když jsem však napsala ostrý dopis, obdržela jsem sice hrubou odpověď, ale aspoň něčeho jsem dosáhla.*“

Bohuslav Vik

Český historik KAMIL KROFTA

(17. 7. 1876 PLZEŇ – 16. 8. 1945 VRÁŽ U PÍSKU)

Kamil Krofta byl z 10 dětí. Jeho otec byl advokát a politik v Plzni. Po gymnáziu studoval na filosofické fakultě v Praze (byl ovlivněn Jaroslavem Golem a Antonínem Rezkem) a na historickém institutu ve Vídni. Dostal se do Říma, kde měl přístup do vatikánského archivu. V r.1898 v Praze promoval a v r. 1905 habilitoval a pracoval v zemském archivu. V letech 1901-1911 působil na univerzitě jako historik. Od r. 1904 byl dopisujícím členem Akademie věd a společnosti nauk. V r. 1920 nastoupil jako vyslanec v Itálii a ve Vatikánu, kde se mu podařilo získat uznání pro Československo. Následovala diplomatická služba v Rakousku a v Německu. V r. 1927 pracoval na ministerstvu zahraničních věcí, které v letech 1936-1938 přímo vedl. Důchod trávil v Ejpovicích u Roudnice, (odkud pocházela jeho manželka Štěpánka rozená Tylová), ovšem pro účast v odboji byl v r. 1943 zatčen, odsouzen a vězněn v Plzni, v Praze na Pankráci, v Terezíně a v Praze na Jenerálce. Vrátil se s podlomeným zdravím a zemřel v sanatoriu ve Vráži u Písku.

Byl svobodným zednářem, členem špitálu sv. Jana Jeruzalémského a řádu Svatého hrobu. Dobře hrál na klavír, podporoval a propagoval českou hudbu ve světě. V r. 1992 mu byl udělen Řád T. G. Masaryka in memoriam a jeho jméno nesou ulice v Praze 5, v Brně a Opavě. Příčiny husitství vidí i ve zneužití papežské moci, předbělohorské dějiny zařazuje do evropských souvislostí, snaží se skloubit Masarykovo a Pekařovo pojetí českých dějin.

Z jeho literární tvorby:

Žižka a husitská revoluce 1936, Listy z náboženských dějin českých 1936, O bratrském dějepisectví 1946, Dekret Kutnohorský 1910, Mistr Jan Hus a jeho význam v českých dějinách do Bílé hory 1915, Boj o konsistoř pod obojí 1562-1575, Historia Fratrum, Čechy v době husitské 1938, Francie a české hnutí náboženské 1935, Bílá hora 1914 a spolupráce na Ottově slovníku naučném.

„V husitské revoluci přes všechny její stíny můžeme spatřovat nejen svou pýchu, nýbrž přímo své štěstí.“

Bohuslav Vik

„Čtyři kola křesťanova automobilu“

3. LÁSKA

Dnes budeme přemýšlet nad tím, co apoštol Pavel považuje za největší Boží dar člověku, za největší dílo Ducha svatého. Píše o tom nejen v závěru slavného hymnu na lásku, 1 K 13. Například: *„Boží láska je vyli-ta do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán“* (Ř 5,5).

Jistě už jste slyšeli, že zatím co češti-na má pro tento dar jediné slovo LÁSKA, řečtina má pojmy tři: EROS = láska mezi mužem a ženou, milenecká, (v NZ se nevyskytuje), od toho pojem EROTIKA; CHARIS = láska soucitná, pomáhající, aktivní, dar, milost, od toho pojem CHARITA, CHARISMA; AGAPÉ = láska Boží, přátelská, rodinná, odpouštějící.

Když jsme přišli s mou milou Věrou za jejími rodiči oznámit jim, že se chceme vzít – přišel jsem „žádat o ruku dcery“ – zeptal se nás její tatínek: „Proč chcete být manžely?“ Odpověděli jsme: „Protože se máme rádi.“ On na to reagoval: „Láska je pěkná věc, ale KAMARÁDŠOFT je víc.“ Přeloženo částečně do řečtiny: EROS je pěkná věc, ale AGAPÉ je víc. Prostý, ale moudrý tatínek nám tak připomněl zlaté pravidlo pro šťastné manželství.

Zajímavě se o tom vyjádřil známý herec, komik, zakladatel pražského divadla Semafor Jiří Suchý v knize „Klaun si povídá s Bohem“: „Láska k milované bytosti se dá zdůvodnit pudem. Ale pak je tu láska k vlasti, k Bohu, sebeláska, láska k přírodě, k umění atd. atd. To už je záležitost citu. Pud jde stranou. Hmota, které říkáme člověk, produkuje tuto abstraktní nehmotnou věc jak na běžícím pásu.“

Přečtěme si 1. Korintským 13!

Budu párkrát citovat katolického salesiánského mnicha, učitele Ladislava Heryána. Jeho tři knížky jsou zajímavé a inspirativní, ale přesto z nich nemůžeme převzít všechno. Často vyjádří pravdu víry velice trefně. Ale někdy jde ve své shovívavosti příliš daleko. Já budu citovat ty „perly“, které jsou nám blízké. Tak třeba jeho postoj k „hymnu na lásku“, jak se říkává kapitole, kterou jsme si právě přečetli: „Jsem toho názoru, že v těchto verších je skryto jádro křesťanství. Je zde řeč o lásce AGAPÉ, pojmu to typicky křesťanském, používaném především pro vyjádření vztahu Boha k lidem, řeč o bezpodmínečné lásce, praktickém synonymu velkorysosti, milosti a Boží podstaty.“ (Ladislav Heryán: „Sami na této zemi?“). Apoštol Pavel nepíše o něčem abstraktním, jak je to naznačeno v citátu Jiřího Suchého. Není to jenom CIT, ale z Boží i lidské strany velmi konkrétní vztah, návod k životu a zároveň pomoc takovou lásku realizovat, uskutěčňovat. To pevné Boží i lidské zakotvení agapé je uskutečněno v Ježíši Kristu. Jeho příklad a zvláště jeho oběť na kříži nám umožňuje nejen pochopit, ale i přijmout a prožívat pravou lásku. Druhým novozákonním autorem, který se často a krásně zabývá Boží láskou, je apoštol Jan. Například Ježíš říká svým následovníkům: „*Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce. To jsem vám pověděl, aby moje radost byla*

ve vás a vaše radost, aby byla plná. To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele. Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám prikazuji. Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,9-15).

S čím tady Jan spojuje Ježíšovu – a tedy Boží – lásku? S RADOSTÍ a PŘÁTELSTVÍM. Jen to domysleme: Ježíš nás nazývá svými přáteli a my se z toho máme a smíme radovat. Je tu ovšem i podmínka: „Činíte-li, co vám PŘIKAZUJI.“ To je velký požadavek a přiznejme, že ho často neplníme, selháváme, hřešíme. Znamená to konec přátelství s Ježíšem? Vzpomeňme na Petra, který třikrát ze strachu zapřel, že by Ježíše, „toho člověka“ vůbec znal. Potom plakal = činil pokání. Nač se ho potom třikrát ptá vzkríšený Ježíš po posledním společném rybolovu u Tiberiadského jezera? „*Šimone, miluješ mne?*“ A když Petr se zahanbením odpovídá: „*Ano Pane, ty víš, že tě mám rád...*“ (řecké FILEIN je slabší než milovat), co dostává třikrát za úkol? Trápit se, říkat JSEM ZRÁDCE? Ne, ale: „*Pas mě beránky, mé ovce!*“

Někteří to chápou tak, že tady Pán Ježíš jmenuje Petra vůdcem celé církve, prvním papežem. Jistě je zde i mimořádné pověření, ale především to chápu jako:

Přesto, že jsi tolikrát zklamal, prokazuj svoji lásku ke mně tím, že budeš milovat a pomáhat svým bratřím a sestrám!

Petr to pochopil a krásně to vyjádřil ve svém dopise maloasijským křesťanům (1. Petrova 4,8): „*Především mějte vytrvalou lásku jedni k druhým; vždyť láska přikryje množství hříchů*“. Jako by tu vzpomínal na svoji zradu, svůj veliký hřích, který však přikryla, odpustila Ježíšova láska. A tak ani my se tedy nemáme stále bičovat vzpomínkami na svá selhání, ale máme milovat jedni druhé, odpouštět jeden druhému, a tak praktikovat lásku k Ježíši Kristu, lásku k Bohu.

Ladislav Heryán k tomu napsal: „Ježíš jako živá odpověď na Otcovu lásku je nejkrásnější podobou, kterou na sebe láska vzala. Láska zplodila lásku. Jestliže zůstaneme v jeho lásce, tedy stane-li se náš život odpovědí na to, že jsme jím milováni, i my se jako on budeme postupně měnit v podobu Otce. I já se jako Ježíš mohu stát odpovědí na Otcovu existenci... Ježíš ukazuje, čím láska ve skutečnosti je: Boží podstatou, vyjádřenou jak v prostém konání člověka, tak v darování vlastního života.“ („Sami na této zemi?“)

A co znamená ta láska k lidem, která se neptá: Co z toho budu mít já, jestlipak ti druzí mě berou a moje přátelství opětuji? Ne vždy je láska opětována. Možná jsme se dožili, nebo dožijeme, zklamání až zrady, jak se toho dožil souzený Pán Ježíš. To není nic příjemného, natož radostného. Tady jsme u nesmírné ceny toho, že smíme vědět: Bůh v Ježíši Kristu mne stále má rád, odpouští mi moje selhání, má se mnou nekonečnou trpělivost! Ještě jednou ocituji zvláštního, ale milujícího katolického autora: „Jedním z rysů nebeského krá-

lovství je myslím to, že se za všech okolností cítíme milováni, že víme, že je o nás postaráno, že není třeba se bát a že jsou věci v pořádku. Právě tak, jak to mají děti.“ (Ladislav Heryán: „Sami na této zemi?“) Jak jinak uzavřít, než krásnou a velice známou pasáží z Janovy 1. epištoly (4, 7-12): „*Milovaní, milujme se navzájem, neboť láska je z Boha, a každý, kdo miluje, z Boha se narodil a Boha zná. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože BŮH JE LÁSKA. V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život. V tom je láska: ne, že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy. Milovaní, jestliže Bůh nás tak miloval, i my se máme navzájem milovat. Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle.*“

Všimněme si, že Jan se odvážil napsat: Bůh JE láska. To, že měl blízko k Ježíši - při poslední večeři byl, jak napsal doslova, „v Ježíšově náručí“, a měl, jako všichni přítomní, od Pána umyté zaprášené nohy (!), to že sledoval a pilně zaznamenával Ježíšovy činy, zázraky, rozhovory a kázání – to Jana vedlo k to-muto mimořádnému poznání: BŮH JE LÁSKA... a až dlouho po tom bude následovat Boží soud. To je moje i vaše NADĚJE A VÍRA.

Pavel Javornický

Inzerce

JE VÁM 65+ A HRÁLI JSTE NĚKDY NA HUDEBNÍ NÁSTROJ? Na klavír nebo varhany - a třeba jen pro sebe, pro radost? Můžete to zkusit znovu a procvičíte si svoje prsty, mysl, ale i nohy. Od září 2020 otevírám v Praze na Vinohradech výuku hry na varhany - jak pro začátečníky, tak i pro pokročilejší.

Zájemci kontaktujte mě:

Mgr. Václav Peter,
mobil: 606 859 222,
e-mail:org-peter@volny.cz,
www.vaclavpeter.cz

č. 3

<p>EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY</p> <p>Vydává Kostnická jednota</p> <p>Redakce a administrace: Soukenická 15, 110 00 Praha 1, tel.: + 420 770 624 052, e-mail: ET.KJ@worldonline.cz</p> <p>www.evangelickytydenik.cz</p> <p>Celoroční předplatné 592 Kč, jednotlivé číslo 13 +3 Kč. Č.ú.: 2101709261/2010</p> <p>Redaktorka: Helena Bastlová</p> <p>Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů.</p> <p>Nevyžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.</p> <p>Tiskne: Grafotechna plus, s. r. o.</p> <p>Lýskova 1594/33, 155 00 Praha 13</p> <p>Distribuci provádí:</p> <p>* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p. bezplatná infolinka 800 300 302</p> <p>adresa pro písemný styk: Česká pošta oddělení periodického tisku Olšanská 9, 130 00 Praha 3</p> <p>e-mail: postabo.prstc@cpost.cz</p> <p>*Hromadné záсылky: ADLEX s.r.o.</p> <p>Xaveriova 1888/45, 150 00 Praha 5</p> <p>tel.: 251566451; 603716570</p> <p>Fax: 251566451, e-mail: adlex@adlex.cz</p> <p>Registrační číslo MK ČR: E 365</p> <p>ISSN 0139-505X</p>
--

400 LET OD TRAGICKÉ BITVY NA BÍLÉ HOŘE

O slavných bělohorských oslavách

V letošním roce uplyne 400 let od bitvy na Bílé hoře. Napadlo mě, pokusit se napsat něco o procesích na Bílou horu v jubilejních letech 1720, 1820 a 1920. Původní nápad se zkomplikoval a nabobtnal, když jsem zjistil, že se nelze vyhnout dosti reflektovanému termínu „mýtus Bílé hory“. Téměř všeobecně je dnes toto téma podáváno tak, že v důsledku české národní emancipace vznikl bělohorský mýtus, považující bitvu na Bílé hoře za národní katastrofu vedoucí ke strašnému úpadku národa a s tímto mýtem je třeba se rozejít.

Při bližším pohledu se však zdá, že neexistuje jen jeden bělohorský mýtus, ale že jsou vlastně dva. První je starší nábožensko-politický budovaný hned od roku 1620, kdy bitva na Bílé hoře a vše, co souviselo s protireformací za 30leté války je vykresleno jako slavné, velké mariánské vítězství nad kacíři. V 19. století se u velké části obyvatel tento pohled mění ve svůj protiklad, v mýtus pouze národní, kdy se z velikého vítězství stává největší porážka.

V roce 2007 se historik Vít Vlnas ve stati „*Médea to česká s dítek vraždou*“ věnoval onomu druhému „mýtu Bílé hory“ a konstatoval, že hluboko do 19. století neměli katoličtí obyvatelé Českého království nejmenších pochybností o tom, že Bílá hora znamenala i jejich vítězství. Podle V. Vlnase odlišný názor zastávali jen tajní jinověrci, účelově podněcování od nástupu Fridricha II. pruskou protihabsburskou propagandou. Takto podaná formulace už sama o sobě ve čtenáři vyvolá obraz na jedné straně cizorodé menšiny účelově zmanipulovaných „jinověrců“ (neodbytně mě napadá „ztroskotanců a zaprodanců“; ve stejných intencích budou v 19. století obviňováni z „práce pro krále pruského“) a na straně druhé neproblematické, spokojené většiny katolických obyvatel, kteří zcela samozřejmě a radostně slaví své bělohorské vítězství až hluboko do 19. století. Pak ovšem mnozí z nich podlehnou manipulaci nacionalistické konstrukce české minulosti, význam Bílé hory nabývá nepatřičných rozměrů a Češi většinou přijímají „mýtus Bílé hory“ jako dějinnou pohromu.¹

PŘÍBĚH JEDNÉ BITVY

Na bělohorskou bitvu lze jistě, jak Vít Vlnas zmiňuje, pohlížet jako na epizodní šarvátku třicetileté války. Vždyť trvala necelé dvě hodiny. Ovšem není tomu tak, že by ona šarvátka na sebe strhla zvláštní pozornost až v 19. století. Vítězná strana okamžitě dodala této epizodě náležitou důležitost a vydatně ji využila k budování rituálu odpovídajícímu nové náboženské a politické situaci a tím i k formování mentality generací oněch obyvatel, později neproblematicky oslavujících své „vítězství“. Mantinely, kterými se to ubíralo, naznačuje výrok arcibiskupa Arnošta Vojtěcha Harracha napsaný v září 1624, totiž že situace „*nabízí velmi příhodnou příležitost reformovat a upevnit katolické náboženství, poněvadž Bůh dopřál mír těmto zemím a královstvím, v nichž nyní po dlouhé řadě zázračných vítězství stojí ozbrojení katolíci proti bezbranným kacířům, z nichž část zemřela nebo byla zabita, část vypovězena, téměř všichni jsou připraveni o nemovitě statky a o svá privilegia a nyní vůbec nesmějí vykonávat náboženství své bludné sekty*“.²

POČÁTEK OSLAV

9. listopadu 1620 Praha kapitulovala. Pražané si tím moc nepomohli a co následovalo, má k oslavám daleko. Poté co vítězové po vedením bavorského vévody a vůdce Katolické ligy Maxmiliána vjeli do města nastalo vraždění, loupení a plenění, které město dosud nezažilo. Nejvíce se napakoval sám Maxmilián Bavorský. Obrazy a další věci z rudolfínských sbírek, nábytek ze šlechtických paláců, vzácné nádoby, zlato a stříbro mělo být na 1 500 vozech transportováno do Bavor.³

Po roce to je jiné. K prvnímu výročí bělohorské bitvy uspořádal 8. listopadu 1621 pražský arcibiskup Lohelius slavnostní děkovné procesí na bojiště. Účast byla povinná, stejně jako v letech následujících, pro vyšší stavy, zemské úřednictvo, městské rady a jejich podřízené. Všem ostatním kněžstvo v kostelích důtklivě připomínalo jejich povinnost zúčastnit se. Procesí se ubíralo od chrámu sv. Víta ke strahovskému klášteru, kde měl opat Questenberg německé kázání o „*onom skvělém vítězství nad rebely a kacíři*“.⁴ Poté se šlo na Bílou horu k díkůvzdání přímo na místě bitvy.⁴ O

rok později se takové procesí na Bílou horu konalo znovu a opět se tu česky a německy děkovalo za vítězství. A aby se v budoucnu neputovalo jen tak k ničemu, rozhodl ve stejném roce císař Ferdinand II., že zde založí klášter jako poutní mariánské místo.⁵

Arcibiskup Lohelius vyzval v roce 1622 veřejným listem k provedení sbírek na vystavění kaple. A za dva roky 8. listopadu 1624 se pravidelné procesí už ubíralo vzdávat díky za vítězství k nové kapli na Bílé hoře. Na vybudování klášterního areálu se muselo ještě nějakou dobu počkat. Ten s kostelem Panny Marie Vítězné vyrostl až v letech 1704-1730. Ohrazený areál s poutním kostelem prý odpovídá prostoru, kde byla v době bitvy soustředěna stavovská vojska. Olivier Chaline píše: „*Nebylo možno lépe stvrdit ovládnutí půdy než tím, že se do tohoto prostoru umístí mystická a mariánská duchovní pevnost. Nejde tu pouze o to, vzdávat díky za jakékoli vítězství, ale potvrdit, že jde o vítězství mariánské*“.⁶

Mezitím v říjnu 1624 přišli z Vídně do Prahy bosí karmelitáni, kterým Ferdinand II. přidelil zabavený evangelický kostel Nejsvětější Trojice na Újezdě. Karmelitáni ho zasvětili Panně Marii Vítězné. Císař tak ocenil zásluhy, které měl na bělohorském vítězství generál řádu karmelitánů Domingo Ruzola López (Dominik à Jesu Maria) vyslaný z Říma s papežem posvěceným mečem k podpoře bojovníků proti kacířům. Plamennou řečí a legendárním mariánským obrazem měl údajně přimět vojevůdce ke konání bitvy⁷ a vítězství pak bylo připsáno zázračné moci mariánského obrazu. V červenci 1672 ustanovil papež Klement X. v návaznosti na bělohorskou bitvu na druhou neděli v listopadu svátek Panny Marie Vítězné a děkovná procesí pak směřovala oslavovat bělohorské vítězství i v tomto kostele Panny Marie Vítězné na Újezdě.⁸

Vnímání všech událostí spojených s Bílou horou a následující rekatolizací, od pražské defenestrace 1618 (záchrana Slavaty, Martinice a Fabricia), přes vlastní bitvu 1620 po boj se Švédy 1648 (mariánský sloup na Staroměstském náměstí včetně legendy o zneuctění „palladia země české“ protestanty), je modelováno do formy velkého mariánského boje proti kacířům. Marie je nejen ochránkyní, pomocnicí, ale především má roli nejvyšší válečné vojevůdkyně katolických šiků vítězně ničících kacířství: Maria Generalissima – Maria Victoria.⁹

PO STU LETECH

V roce 1720 už stál na Bílé hoře další pražský Kostel Panny Marie Vítězné (i když ještě ne zcela dokončený) a v něm zázračný obraz této světice. K úspěšnému konci spěje beatifikace Jana Nepomuckého a jemu na počest se již něko-

lik let v Praze konají mohutné vodní slavnosti Navalís, jako triumf protireformačního katolicismu. Ve stejném ovzduší a v podobném stylu se také každoročně slavilo bělohorské vítězství. Čeští barokní patrioti putovali v procesích na někdejší bojiště, aby v kostele Panny Marie Vítězné poslouchali kázání o jejím zázračném přispění k porážce kacířů.¹⁰ Mohutné oslavy se však v tomto jubilejním roce nekonaly v listopadu, ale již od 21. do 28. července. Poutníci prý přicházeli po desetitisících. Týden byl zahájen mší, kterou sloužil generální vikář pražského arcibiskupství, v dalších dnech se při českých a německých kázáních vystřídala celá řada světských a řeholních kněží. V ohradě před branou kostela byly pro danou příležitost postaveny dvě pyramidy, připomínající mariánský smysl vítězství. Na jedné byl nápis „*Si Maria pro nobis quis contra nos*“¹¹ a na druhé „*Gaude Maria Virgo cunctas haereses sola intermisti in universo mundo*“¹² a nad tím zázračný mariánský obraz obklopený válečnými motivy.¹³ K slavnému výročí byly složeny oslavné písně, mezi nimi i „*Aria: O Bílo-Horské bitvě a victorii anno 1620 8. Novembris*“.¹⁴ Několik veršů si uvedme:

1. *Ej, Bílá Hora kvete, právě ve stým roce, patrně spatřujete, kdež byla poušť sice, dům počestný Matky Boží, v stavení se tuze množí, victoria, victoria, v celé české zemi.*

7. *A tak ve jméno Boží sejďme se spolu, ať se čest sláva množí, sem na Bílou Horu, Marii poděkování složme za opatrování, victoria, victoria, v celé české zemi.*

9. *Kacíři jsou svázáni rukou Matky Páně, na hlavu poraženi, přišla hrůza na ně, neb zpyšnili příliš záhy, jsou potrestáni u Prahy, victoria, victoria, v celé české zemi.*

10. *Maria bojovala zdeť na Hoře Bílé, kacíře přemáhala, že nemohli dýle odolati, neb silná jest Maria, bránila svou čest, victoria, victoria, v celé české zemi.*

11. *Před sto léty v tom místě mnoho tisíc bylo tvrdých kacířův jistě – kam se to podělo? Maria všechny zahrnala, jejich kořist jim odňala, victoria, victoria, v celé české zemi.*¹⁴

Každoroční emocionálně vypjaté nábožensko-politické slavnosti vyjadřující explicitně vztah obyvatelstva k panujícím náboženstvím a panovnické dynastii, silně utvářely i názory českých barokních patriotů a ostatního lidu. K původnímu pojetí velkého mariánského vítězství nad rebely a kacíři přistupují další již nacionálně modelované konstrukty – od představ o „zlatém věku“ země české za panování Karla IV. a hrozném úpadku království v době husitské a pohusitské, přes tvrzení o pronásledování věrných katolíků v době předbělohorské a o nebezpečí násilné protestantizace země a ještě později k přesvědčení o záchraně české národnosti před protestantským poněmčením.¹⁵

Koncem 18. století zvolna, ale přece i do habsburského mocnářství nachází cestu osvěcenství. Tolerančním patentem císaře Josefa II. v roce 1781 alespoň formálně přestávají být čeští dosud utajovaní evangelíci „kacíři“ a stávají se „akatolíky“ či „jinověrci“. Josef II. klášter a poutní místo na Bílé hoře zrušil. V prosinci 1789 byl areál prodán v dražbě za 1780 zlatých Josefu Ulrichovi, sládkovi z Motola. Hlavní oltář s oním zázračným obrazem „Panny Marie bělohorské“ byl prý darován kostelu sv. Jakuba ve Stodůlkách. Ale příběh zdaleka nekončí.

...ZA DALŠÍCH STO LET

Barokní, později nacionálně podbarvené nábožensko-politické pojetí slavného vítězství ve významné bitvě proti kacířům na Bílé hoře přežilo nejen reformy Josefa II., ale i nenápadně se vkrádající myšlenky Francouzské revoluce, napoleonské války, a dokonce i státní bankrot Rakouského císařství v roce 1811. Dovolím si k tomu ještě jednu poznámku o zahraniční manipulaci zmíněné v úvodu. V době válek proti Francii už sice ne kacíři, ale tolerovaní „akatolíci“ nebo „jinověrci“ jsou opět podezřelí a státní moc považuje za nutné si na ně došlápnout, tentokrát nikoli pro pruskou, ale pro francouzskou nepřátelskou propagandu.¹⁶ Vídeňský kongres (1814-1815) se po Napoleonově definitivní porážce snaží vrátit Evropu do stavu, v jakém byla před Francouzskou revolucí. V habsburských zemích nastupuje metternichovský absolutismus opírající se o politiku, cenzuru a armádu.

Den 200. výročí bitvy na Bílé hoře připadl do doby konání Opavského kongresu (20. 10. – 20. 12. 1820) svolaného knížetem Klemensem Metternichem. Jeho výsledkem byla dohoda mezi Rakouskem, Pruskem a Ruskem o zahraniční intervenci při jakýchkoli protimonarchistických revolučních pokusech v evropských státech. Návrat k baroknímu

bělohorskému „mýtu“, který zavrhuje ohavnou rebelii stavů a oslavuje velké vítězství habsburského panovníka, je víc než žádoucí.

V roce 1811 odkoupil od vdovy Josefa Ulricha poutní areál na Bílé hoře kanovník kapituly u Všech svatých v Praze Josef Čapek za 14 000 zlatých a dalších 18 000 zlatých stála jeho oprava. V říjnu 1812 dal souhlas ke znovuotevření kostela Panny Marie Vítězné na Bílé hoře císař František I. V roce 1813 se do něj ze Stodůlek vrátil i zázračný mariánský obraz, o čemž se vykládalo: *„Páteru Čapkovi, někdy kaplanu u sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze, pak kanovníku u Všech svatých, zjevila se, jak tvrdil, P. Maria. Oznamila mu, že její bělohorský obraz je u mlynáře ve Stodůlkách za Oujezdskou branou a že "její svatá vůle jest v jejím paláci na Bílé Hoře residirovati"“*.¹⁷ A tak se dvousté výročí velkého vítězství na Bílé hoře mohlo opět slavit stejným stylem, jak tomu bylo dříve. Procesí, slavná bohoslužba, zpěvy, jako v dobách před josefínskými reformami. A tak tomu bylo i po smrti kanovníka Čapka (1828), kdy přešel kostel Panny Marie Vítězné na Bílé hoře s celým areálem do vlastnictví břevnovského kláštera.

Vlivem osvěcenského kritického myšlení a také rostoucím národním uvědoměním se obraz Bílé hory proměňuje. *„Vedle tradičních bělohorských poutí, kde se připomínala prospěšnost vítězství v dalších osudech národa, sílil v povědomí určitého kolektivu mladé vlastenecké inteligence protichůdný, tragický význam symbolu.“*¹⁸ Proti původnímu nábožensko-politickému mýtu o slavném vítězství nad kacíři, doplněnému později o důraz národnosti, který měl stále ještě dostatek vlivných přívrženců – vzpomeňme jen na známou řeč Karla Schwarzenberga na Českém sněmu 25. 11. 1889: *„My jsme potomci oně katolické šlechty, která u Lipan porazila Tábory a na Bílé hoře husitské sbory české“*, stojí nové pojetí založené téměř výhradně na bázi národní, které naopak vidí bitvu na Bílé hoře jako tragickou prohru, která měla fatální důsledky pro další existenci národa. A toto pojetí postupně nabývá vrchu. František Palacký na Bílou horu v životě nevzkročil (podobně později i Jan Karafiát), Josefu Jungmannovi prý se oči zarosily, když poprvé shlédl bělohorskou pláň,¹⁹ Jan Kollár vidí Bílou horu jako hřbitov a Karlu Hynku Máchovi *„se stala Bílá hora pomůckou k vysvětlení národní povahy posledních dvou set let: národ pohaněn a zlomen odchodem nejlepších duchů do vyhnanství, prošel mravním rozvratem a tyto rány zůstaly stále krvácející, oslabující ho duchovně i mravně“*.²⁰

…A OPĚT PO STO LETECH

Přehoupli jsme se do století dvacátého, jehož druhé desetiletí je poznamenáno 1. světovou válkou, popřípadě Velkou válkou, jak se dnes říká. Historik Josef Petráň dokládá, že právě situace způsobená válkou, nouze a rodinné tragédie způsobily umocnění vlivu onoho nového národního bělohorského mýtu v českém prostředí.²¹ Čeští muži rukují do císařsko-královské armády, aby cedili krev za panovníka, vždyť *„osud trůnu habsburského je i naším osudem“*. Řadě z nich se zdá rozumnější padnout do zajetí než padnout za císaře pána. Krátce po začátku války vznikají první ozbrojené jednotky složené z Čechů a Slováků žijících v zahraničí, k nimž se později přidává značný počet těchto válečných zajatců, ochotných bojovat proti Rakousku-Uhersku a Německu. Již v srpnu 1914 vzniká ve Francii „Rota Nazdar“ a v Rusku „Česká družina“. V obou jednotkách rezonuje, kromě jiného, i „mýtus Bílé hory“. Vít Vlnas sice uvádí, že o „odčinění Bílé hory“ mluví už Karel Sabina v revolučním roce 1848,²² ale zřejmě teprve když T. G. Masaryk vyhlásil v roce 1915 program vzniku samostatného státu, spojuje se „mýtus“ s heslem „odčinění Bílé hory“. Při vzpomínce na vojenskou přísahu „Roty Nazdar“ 9. 10. 1914 v Bayonne legionář Ladislav Preininger uvádí: *„Myšlenky na minulost národa, husitské boje, Bílá hora, obrození, to vše nám táhlo hlavou, aby se nakonec změnilo v důvěru, ba v jistotu, že spravedlivá věc národa musí nakonec přece jen zvítězit.“*²³ Ruský legionář a publicista Josef Kudela považoval bitvu u Zborova přímo za odčinění Bílé hory, když napsal: *„Bitva u Zborova odčinila porážku a pohanu bělohorskou“* a *„Zborovští hrdinové, jako by podávali ruku zejména těm rekům, kteří u zdí Hvězdy vytrvali do posledního muže, kteří – když už byla bitva ztracena – zachraňovali čest svého národa a vojska“*.²⁴ Za odčinění Bílé hory je ve velké části společnosti i v oficiální propagandě považován především vznik samostatné Republiky československé, jak to zaznělo v projevu Václava Klofáče 11. 11. 1918 v Pištěkově divadle na Vinohradech: *„Ponejprve mluvím bez císařsko-královského dozoru jako svobodný občan svobodné Československé republiky… Dožili jsme se chvíle, kdy je hanba Bílé hory odčiněna.“*²⁵ V dalších letech se za „odčinění Bílé hory“ prohlášovala např. pozemková reforma a nespočet dalších věcí. Za zmínku snad stojí, že pod tímto heslem se uskutečnil v první polovině dvacátých let i pokus o repatriaci potomků pobělohorských exulantů pro víru do *„země otců“*. Přes sympatie prezidenta Masaryka nedopadl příliš slavně. Bez ohledu na to, který „mýtus“ má navrch, byl většinou činitelů od sociálních demokratů po agrárníky a klerikály odmítnut.²⁶ Ve staletích velkých barokních oslav slavného bělohorského vítězství měli být exulanti z české historické

paměti vytěsněni²⁷ a jejich potomci měli zůstat zapomenuti i dál.

Asi poslední „procesí“ na Bílou horu se konalo krátce po vyhlášení samostatného československého státu, tentokrát ovšem zcela v duchu onoho národního bělohorského mýtu. Na neděli 3. 11. 1918 svolala sociální demokracie na bělohorskou pláň tábor lidu. Nebyl politicky profilován, spíše měl svědčit o jednotě národa a k účasti na něm vyzvaly mnohé politické a kulturní instituce. Ani výběr řečníků nebyl omezován politickou příslušností. Na druhý den psala Národní politika, že se zúčastnilo *„přes čtvrt milionu hlav“*.²⁸ Po skončení tábora lidu na Bílé hoře došlo na Staroměstském náměstí ke stržení mariánského sloupu. Aktérům se vytýká, že sloup neměl nic společného s bitvou na Bílé hoře, ale že šlo o památník „hrdinské udatnosti Pražanů“ při boji se Švédy v roce 1648. Bereme-li však v úvahu celý příběh původního nábožensko-politického bělohorského mýtu, nebyli boříči tak úplně mimo souvislosti.²⁹ V jubilejním roce 1920 už se ke kulatému výročí bitvy žádné velkolepé akce nekonaly. Ostatně nebylo co slavit. Na bělohorském bojišti 7. 11. 1920 předala Podbělohorská sokolská župa národu skromnou mohylu. Při slavnosti byl kromě Sokolů přítomen jen pražský primátor Karel Baxa.³⁰ A v Lidových novinách 7. 11. 1920 uveřejnil k výročí Alois Jirásek článek „O staré, bělohorské elegii“, kde píše: *„Osvobození, v obnoveném státu svém vzpomínáme třístého výročí bělohorské bitvy. Po ní žalost a hrůza v zemích české koruny, a pak bída největší, když národu namlouvali, že to neštěstí jest jeho štěstím, že ta zkáza je požehnáním, a když většina tomu uvěřila a ještě děkovala Bohu za svou pohromu, když oslavné písně o ní skládali, jako "árii o bělohorské bitvě a victorii 1620 dne 8. Novembris". Pak i procesí pořádali na tu smutnou horu do kostela zbudovaného na oslavu římsko-císařského vítězství a tam děkovali Panně Marii de Victoria za tu porážku. To bylo „po čase, když z horlivé práce jezovitů ten větší díl národa zhovězil a o svůj zdravý rozum přiveden byl“, jak připomíná Jeník z Bratřic ve svých zápisech.“*³¹

A JSME V ROCE 2020

Rok, v němž se dovrší 400 let od bitvy na Bílé hoře začal pandemií covidu-19, což zastínilo všechno ostatní. I kdyby tomu tak nebylo, zřejmě by toto výročí nepatřilo mezi zvláště důležité události. Většině obyvatel České republiky je už srdečně jedno, jednalo-li se o šarvátku, bitvu či stalo-li se vůbec někdy něco na nějaké Bílé hoře. Když jsem v úvodu začal článkem Víta Vlnase z roku 2007, tak jím také skončím. Autor na úplném konci zmiňuje podmínky, za jakých lze dějinný mýtus pochopit, interpretovat, se vší úctou odmítnout - leč, on bude stejně žít dál. Zdá se, že tomu tak nějak je. Ač většina společnosti je k Bílé hoře lhostejná, přece v menších skupinách si žijí oba dva bělohorské mýty dál svým vlastním životem. Ukázalo se to v boji o postavení napodobeniny mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. Máme tedy se vší úctou odmítnout jen jeden mýtus, abychom druhý v nějaké formě nenápadně podpořili?

Však nejde jen o Bílou horu. Mýtus nemýtus, bouráme pomníky, které nás a naše nedávné předky nenutil nikdo stavět a stavíme pomníky, které naši vzdálenější předci zbouřali. Skoro bych řekl, že nejlepší by bylo, kdybychom se v letošním roce nad sebou zamýšleli v souvislosti s „hovězinou“ zmíněnou Janem Jeníkem z Bratřic a vadou charakteru zmíněnou Karlem Hynkem Máchou.

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Jan Bistranin

Literatura:

- Vít Vlnas**: Médea to česká s dítěk vraždou, Dějiny a současnost č. 11, 2007
- Alessando Catalano**: Zápas o svědomí, Praha 2008, str. 89
- Dušan Uhlíř**: Bitva na Bílé hoře 8.11.1620, Praha 2018, str. 67-71. *Autor uvádí, že počet vozů může být poněkud nadsazen, ale přesto stojí za úvahu, proč je neustále zdůrazňováno rabování rudolfínských sbírek Švédy v roce 1648 a zcela pomíjena jsou rabování sbírek císařskou stranou, tedy Maxmiliánem Bavorským, Ferdinandem II. a jejich občasným spojencem Johannem Georgem Saským. Zdá se, že Švédi sice vydatně, ale přece jen už pouze paběrkovali.*
- Štěpán Vácha**: Pražské děkovné procesí na paměť bělohorského vítězství, Kuděj roč. 9, č.1-2, Plzeň 2007, str.18
- Olivier Chaline**: Bílá hora, Praha 2013, str. 488-489
- tamtéž str. 498-499
- tamtéž str. 159-160
- tamtéž str. 493-494
- Jan Royt**: Panna Maria jako generalissima, Historie-Otázky-Problémy 6, č. 2. Praha 2014 str. 211-226
- Josef Petráň**: Staroměstská exekuce (4. vyd.), Praha 2004, str. 292
- Přeznačený biblický text Ř 8,31: *„Je-li Bůh s námi, kdo proti nám“*.
- Radujte se, Panna Maria sama zničila všechny bludy světa.*
- Olivier Chaline**: Bílá hora, Praha 2013, str. 505
- Čeněk Zíbrt**: Z doby úpadku, Praha 1905, str. 104-105
- Např. **Josef Pekař**: Bílá Hora: Její příčiny i následky; in Postavy a problémy českých dějin, Praha 1990; **Tom. Blatenský**: Víra a kultura, Praha 1925; **Dr. A. Svobodová**: Bílá hora, Hlučín 1936; **Radomír Malý**: Církevní dějiny, Olomouc 2001
- Sixtus Bolom-Kotari**: Mezi patriotismem a rebelií. Evangelíci na českomoravském pomezí za francouzských válek, str. 195-221; in **Claire Madl, Daniela Tinková** (add.): Francouzský švindl svobody, Praha 2012
- Alois Jirásek**: O staré, bělohorské elegii; Lidové noviny roč. 20, č. 552, Brno 7.11.1920, str. 2
- Josef Petráň**: Staroměstská exekuce (4.vydání), Praha 2004, str. 292
- Alois Jirásek**: O staré bělohorské elegii
- Josef Petráň**: Staroměstská exekuce, str. 293;
- Josef Petráň**: Na téma mýtu Bílé hory; in **Karel Beránek, Zdeňka Hledíková** (ed.): Traditio et cultus, Praha 1993, str. 159
- Vít Vlnas**: Médea to česká s dítěk vraždou
- Milena Freimanová**: Přísaha. Deník legionáře Ladislava Preiningera, Praha 2017
- Jan Paukert**: Historická symbolika v osvětové literatuře legionářů, bakalářská práce Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha 2014, str. 75-76
- Otakar Husák**: Jdi. Vzpomínky legionáře Otakara Husáka, kniha II, Praha 2018, str. 242-243
- Edita Štěříková**: Země otců, Praha 2005, str. 160-185
- Josef Kadeřábek**: Lidé bez domova, domov bez paměti? in **V. Bůžek, J. Dibelka**: Utváření identity ve vrstvách paměti, Opera historica 15 (2011), České Budějovice, 2011, str. 53-75
- Štěpán Molt**: Bílá hora a stržení mariánského sloupu v roce 1918, diplomová práce Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha 2007/8, str. 63-71
- Zdeněk Hojda, Jiří Pokorný**: Pomníky a zapomníky, Praha-Litomyšl, 1996, str. 28-31
- Zdeněk Hojda, Jiří Pokorný**: Pomníky a zapomníky, str. 117-126
- Alois Jirásek**: O staré, bělohorské elegii; Lidové noviny roč. 20, č. 552, Brno 7. 11. 1920, str. 2